

The ART'ICLE

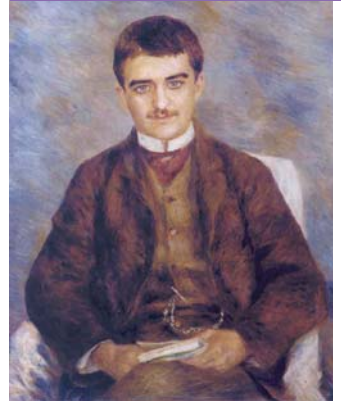
Nr. 6 – Driemaandelijks magazine voor de leden van The Art Society

- > Passie voor Kunst & Kunst van de Passie
- > Privé-stichtingen en moderne museologie
- > Seizoen 2004 - 2005
- > Diefstal van kunstwerken: er is nog hoop

juni 2004

THE ART SOCIETY

Renoir, portret van de zoon van Paul Durand-Ruel, Joseph, 1882

Passie voor Kunst & Kunst van de Passie

The Art Society verwelkomde met plezier Flavie Mouraux Durand-Ruel, de achterachterkleindochter van de beroemde kunstverzamelaar en -handelaar Paul Durand-Ruel. Op 26 mei woonden ongeveer tweehonderd leden en genodigden in de receptiesalons van ING haar voordracht bij met als titel: "Paul Durand-Ruel (1831-1922), Handelaar en Verdediger van de Impressionisten".

Het evenement werd georganiseerd in rechtstreekse samenwerking met Christie's, dat voor de gelegenheid in voorpremière een selectie kunstwerken voorstelde die kort nadien onder de hamer ging op veilingen van moderne en hedendaagse kunst in Parijs en Londen.

Een kunsthandelaar die het genie van de impressionisten erkende en promoveerde ...

Zijn naam prijkt in alle boeken over de geschiedenis van het impressionisme. En toch heeft Paul Durand-Ruel nooit een penseel vastgehouden. Hij verkoos zich volledig aan de artiesten te wijden, door hun zowel morele als financiële steun te bieden. Met de onvermoeibare kracht van zijn overtuiging en met een tomeloze energie nam Paul het op voor kunstenaars – Manet, Monet, Degas, Renoir, Boudin, Sisley, Pissarro ... – voor wie nochtans bitter weinig roem leek weggelegd toen hij ze leerde kennen. Het is die strijd die Flavie Mouraux Durand-Ruel schetste tijdens haar lezing.

Een terug in de tijd. De ouders van Paul baten begin 19de eeuw een papierhandel uit in de boulevard Saint-Jacques in Parijs. Hun zaak draait goed, en ze beslissen zich in de schilderijenhandel te gooien. Na

Hoezo?

Droom ik of wat? En

toch: een blik in mijn agenda

maakt me meteen duidelijk dat er geen

twijfel mogelijk is: we zijn wel degelijk begin

juni. Nu al? Juni is zowat een grensmaand, een

drempelmaand, een scharnierperiode waar we elk jaar

opnieuw door moeten ... Knap vervelend, maar 't is nu

eenmaal zo ... Juni heeft een dubbel gezicht, net als de god

Janus. Dit buitenbeentje onder de maanden zit boordevol

examenstress, maar kondigt tegelijk de zomervakantie aan. Het

bevat een vleugje warmte en een geutje "dolce far niente", vermengd

met de geur van zweet en gepijnigde hersencellen. Waarom biedt juni

ons die verbluffende cocktail? Omdat hij ons wil duidelijk maken dat we

onze vakantie moeten verdienen, dames en heren! Pas als we het hele jaar

door kwaliteitswerk hebben afgeleverd, kunnen we gerust de riem afleggen.

De spots gaan uit en het toneel wordt gehuld in duisternis, terwijl het zware,

roodfluwelen doek wordt neergelaten ... Hebben de acteurs het publiek voor zich

weten te winnen? Alleen de betrokkenen kunnen het ons vertellen. Niets kan de tijd

stoppen in zijn elan. Ook het seizoen 2003 – 2004 van The Art Society loopt op zijn

laatste benen. Het is weer voorbijgevlogen. Maar niet getreurd: we zijn vastbesloten

het seizoen te beëindigen in schoonheid en willen u nog

een laatste keer verrassen. Met veel plezier schotelen we

u dit lekkers voor als afscheid. Laat u er dus alvast maar

door bekoren. Lees liever zelf ...

Passie: dat is de rode draad die door de artikelen loopt in

dit nummer. Passie is het kloppend hart van de kunst-

collectie. En verzamelpassie is zonder enige twijfel de

belangrijkste bestaansvoorwaarde van The Art Society.

Zonder passie zou u The Art'icle niet lezen. Zonder passie

zou u van geen enkele vereniging lid zijn. Zonder passie

zouden uw muren hopeloos kaal blijven. Zonder passie

zou u nog nooit een voet gezet hebben in een museum of

een tentoonstelling hebben bezocht. Passie was ook de

grote kracht van een man als Paul Durand-Ruel, die bevriend was met tal van

impressionisten en hun werken verhandelde. Zijn achterachterkleindochter schetste

een wondermooi portret van hem op de laatste voordracht die we organiseerden in

samenwerking met Christie's. Ook ons tweede artikel baadt in een gloed van passie.

Want zijn privé-stichtingen niet stuk voor stuk de wonderbaarlijke vruchten van

een levenslange passie? Wat te denken van een Beyeler, een Maeght of een

Giannadda? Waren zij geen vleesgeworden passie? De leden van The Art

Society hebben hun passie gemeen voor eigentijdse kunst, en zullen dan ook

ongetwijfeld bijzonder geboeid zijn door het volgende artikel: een

interessante schets van de problematiek van kunstdiefstal en de

preventie- en actiemogelijkheden waarover we vandaag beschikken

om deze plaag in te dijken. Tot slot van dit nummer vindt u de

kunstagenda voor de komende zomer en een overzicht van ons

seizoen 2004 – 2005.

Het hele voorbije jaar hebben we het passievuur van de

ontdekking brandend gehouden. Ik durf te hopen

dat ons enthousiasme en onze vreugde

aanstekelijk hebben gewerkt. Het

seizoen 2003 – 2004 is dood,

leve het seizoen 2004

– 2005!

Séverine Delen

Paul Durand-Ruel in zijn galerij circa 1910 op een leeftijd van 80 jaar

enkele aarzelingen – hij mocht namelijk meedoen aan het toelatingsexamen van de befaamde Franse militaire school Saint-Cyr – hakt de jonge Paul de knoop door: hij wil de traditie van zijn ouders voortzetten. Zijn opleidingsparkoers is voorbeeldig: bezoeken aan museums en kunstenaarsateliers, verblijven buiten de hoofdstad en in het buitenland, deelname aan veilingen ... Durand-Ruel leert snel, zeer snel, en neemt zich voor "de moderne school te promoten".

In 1862 erft hij de galerij van zijn ouders, waar hij de kunstenaars van de school van Barbizon tentoontstelt en hun belangen verdedigt. In de jaren 1870 ontmoet en "ontdekt" hij Monet, Pissarro, Manet, Degas, Sisley, Renoir, Boudin, Cassatt en Morisot. Hij begint meteen te ijveren voor de erkenning van het impressionisme, ook al komt die er pas twintig jaar later. Zijn overtuiging, zijn doorzettingsvermogen en zijn geduld zijn z'n grootste troeven, en later wint hij als een van de eersten het vertrouwen van de steenrijke Amerikaanse collectioneers.

Paul ontpopt zich als internationale kunsthandelaar. Als fervent bewonderaar van de impressionisten en als verzamelaar koopt hij in iets meer dan dertig jaar tijd meer dan tienduizend schilderijen, ongeveer een derde van de volledige impressionistische kunstproductie. Zijn bevoorrechte band met de schilders en zijn financiële steun zijn in die tijd totaal nieuw voor een schilderijenhandelaar. Paul shrikt er namelijk niet voor terug om de materiaalkosten van de artiesten rechtstreeks te betalen aan hun leveranciers, en neemt soms zelfs hun dokterskosten voor zijn rekening.

Durand-Ruel mag dan al naam maken in de kunsthandel, hij kampt geregeld met financiële en andere problemen. Zo is er de rampzalige verkoop in maart 1875 in Drouot, waarbij de schilderijen van Monet, Renoir, Morisot en Sisley geveild worden onder gejuw en gehoon van het publiek. Sommige doeken worden zelfs omgekeerd gehangen, en de politie moet uitrukken om de veiling toch te kunnen laten doorgaan. Geen inspanning is Paul te veel. Hij houdt van zijn schilders en gelooft in hun werk. En na meer dan twintig jaar knokken krijgt hij gelijk: de meeste van zijn impressionistische kunstenaars triomferen. Gisteren werden ze bespot, vandaag worden ze aanbeden.

Renoir, een van zijn intiemste vrienden, schrijft hem: "*Laat ze [het publiek, de*

Fotografie in Giverny, met Monet aan de rechterzijde, in gezelschap van de familie Durand-Ruel

pers en de kunsthandelaars] maar doen. Nooit zullen ze kunnen raken aan uw echte kwaliteit: liefde voor de kunst en nog tijdens hun leven opkomen voor de artiesten. Precies dat zal u later roem bezorgen (...)"

Flavie Mouraux Durand-Ruel illustreerde haar voordracht met tal van archiefdocumenten, zoals foto's van impressionistische meesterwerken die Paul Durand-Ruel aankocht, tentoontstelde en verkocht, van de eerste grote galerieën Durand-Ruel in Parijs, New York en Brussel, en foto's waarop de familie Durand-Ruel poseert met de kunstenaars. Stuk voor stuk illustraties die ons versteld deden staan, ons aan het dromen zetten of ons in gedachten deden wegzinken.

Een vooruitblik op de verkoop: enkele hoogtepunten ...

Na de lezing konden de genodigden nakaarten tijdens een receptie die werd aangeboden door Christie's en The Art Society in de prestigieuze oude vertrekken van de niet minder beroemde Baron Lambert. Speciaal voor de gelegenheid werd, dankzij de medewerking van Christie's, in voorpremière een selectie kunstwerken voorgesteld die kort nadien geveild werd in Parijs en Londen.

We benadrukken een prachtige kleine tekening van Sol Lewitt, een schilderij van Max Ernst en één van Maximilien Luce, naast werk van Hartung, Signac, Kisling en vele anderen.

Onder meer het schitterende schilderij *De Uittocht*, ook wel *De Bloemenwereld* genoemd, van Karel Appel uit 1953, waarvan de waarde tussen 250.000 GBP en 350.000 GBP geraamd wordt. Al was Cobra een kunststroming en in de eerste plaats een initiatief van schilders, de beweging haar succes dankt in de eerste plaats aan het ideaal van individuele ontplooiing dat ze uitdroeg. Het gaat hier om een collectief avontuur waarin het individu centraal staat. Een collectieve impuls om een nieuwe kunstvorm te scheppen waarvan de vertegenwoordigers hun durf, oprechtheid en spontaneiteit gemeen hadden. We vinden in dit werk de typische stijl van Karel Appel terug: levendig, kleurrijk en gedurfd. *De Uittocht* is op het eerste gezicht een uitbarsting van kleur en licht die ons aanzet tot een decoderwerk van de typische beeldtaal van de kunstenaar. Hoe we dit werk interpreteren, hangt af van de mate waarin we er ons voor openstellen en ons laten leiden door het kleurenspeel en onze eigen verbeelding. Tot het beeld verschijnt in al zijn vanzelfsprekendheid ...

Het was een leer- en contactrijke avond ...

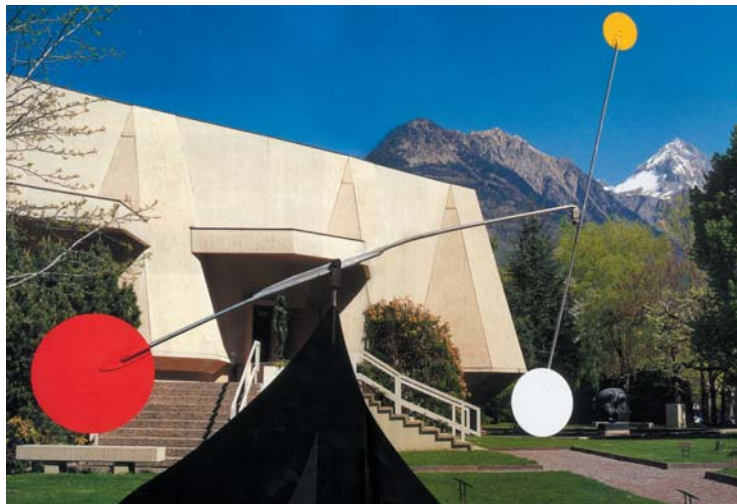
Max Ernst, Arizona-landschap in de lente, circa 1948

Karel Appel, De Uittocht, 1953

Privé-stichtingen en moderne museologie

Als we het over privé-kunststichtingen hebben, denken we meteen aan prestigieuze namen als Maeght, Beyeler, Giannadda ... Stichtingen die weliswaar niet bij de deur liggen, maar ons tegelijk vertrouwd in de oren klinken.

Ze herbergen verrassende kunstschaten en verrijken hun collecties vaak met architectuurparels die wonderwel geïntegreerd zijn in het landschap. Tekst en uitleg van Emmanuel Lambion, kunstcriticus en commissaris van de tentoonstelling "De Collectie Ordóñez-Falcón: een Gedeelde Passie", die onlangs te bewonderen was in de Kruidtuin in Brussel.

Het woord "museum" is ondanks alles nog altijd een statisch begrip, ook al is het ondertussen gemoderniseerd en van onder het stof gehaald. De term "stichting" daarentegen, die thuishoort in de rand van het artistieke scheppingsproces, heeft een metaforische lading en verwijst naar de grondslag van een project in wording.

De etymologie van het woord "stichting" draagt dus per definitie een stuk dynamiek in zich, wat een weerklink vindt in de concrete activiteiten die kunststichtingen organiseren en in hun artistiek beleid. Wars van elke hokjesmentaliteit, of het nu gaat om kunstdisciplines of beleidsaanpak.

Het aanleggen van een kunstverzameling en het vinden van een geschikte locatie zijn vaak het resultaat van privé-initiatief. Het voorbeeld van de kunsthandelaars **Hildy en Ernst Beyeler** is in dit verband bijzonder typerend. In 1982 brachten ze de ongeveer 200 moderne schilderijen van hun collectie (waarin alle grote klassiekers van de moderne kunst vertegenwoordigd zijn, van Calder tot Bacon en Miró) onder in een stichting. De volledige verzameling werd echter pas voor het eerst tentoongesteld in 1989, in het *Centro de Arte Reina Sofía* in Madrid. In 1997 werd ze eindelijk permanent opengesteld voor het publiek in Riehen, nabij Basel, in een gebouw dat ontworpen werd door architect Renzo Piano. Het echtpaar **Maeght** volgde een gelijkaardig parkoers. Het deed een beroep op de talentvolle Catalaanse architect Josep Lluís Sert voor de bouw van een complex in Saint-Paul-de-Vence. Kunstenaars als Giacometti, Miró, Chagall en Braque vervaardigden hier hun spectaculaire creaties *in situ*, die het complex extra luister gaven.

Een soortgelijke collectie "grote klassiekers" vormt de "artistieke" kern van de **Giannadda-stichting** in Martigny, ook al wijkt de geschiedenis van deze stichting af van de platgetreden paden. De Giannadda-stichting is namelijk een eerbetoon van een ondernemer, Léonard, aan zijn jong gestorven broer

Pierre. Het gebouw van de stichting werd opgetrokken rond de resten van een Gallo-Romeinse tempel die in 1976 ontdekt werd op een stuk grond dat toebehoorde aan Léonard Giannadda. Het gebouw werd ingewijd in november 1978. De stichting dankt haar aantrekkingskracht voor een groot deel aan de grote diversiteit van haar collecties. Zo herbergt ze naast haar verzameling moderne schilderijen (Signac, Morisot, van Dongen en andere Lautrecs ...) en de archeologische overblijfselen die te bezichtigen zijn in de Gallo-Romeinse afdeling, ook een opmerkelijk automuseum. Het beeldenpark (Rodin, Arp, Brancusi, Dubuffet, Calder, César, Saint-Phalle ...) en de "Cour Chagall" vormen een extra culturele aantrekkingspool.

In tegenstelling tot deze "transdisciplinaire" benadering, die vaak typerend is voor de collecties en activiteiten van privé-stichtingen, is het toekomstige **Centro Ordóñez-Falcón de Fotografía** (C.O.F.F.) in San Sebastián een voorbeeld van een meer geconcentreerde en horizontale aanpak. De gelijknamige collectie is een van de vijf grootste privé-verzamelingen in Europa. Het begon allemaal met een paar foto's die Enrique Ordóñez erfde van zijn vader. Begin jaren 80 ging hij zich samen met zijn vrouw, Isabel Falcón, interesseren voor moderne en hedendaagse fotografie. Steeds duidelijker werd het voor hen een doel: een collectie die een volledig overzicht biedt van de geschiedenis van de fotografie openstellen voor het publiek. Daarom begonnen ze terug te gaan in de tijd en "oude" foto's aan te kopen. Dankzij de typische hardnekkigheid en koppigheid van particulieren die ervan overtuigd zijn dat ze een publieke missie vervullen, mogen ze zich vandaag de eigenaars noemen van een unieke verzameling van ongeveer 1.500 foto's en zien ze hun droom geleidelijk werkelijkheid worden. De Baskische regering en het stadsbestuur van San Sebastián begrepen meteen de uitdaging waarvoor ze stonden: een culturele aantrek-

kingspool creëren, met het voorbeeld van het Guggenheim-museum in Bilbao voor ogen. Vandaar dat ze besloten een Centrum voor Hedendaagse Kunst op te richten, waarvan het *Centro Ordóñez-Falcón*, dat zelfstandig beheerd wordt door de Stichting, de belangrijkste troef moet worden. Het C.O.F.F. zal de belangrijkste stukken van de collectie presenteren en tijdelijke tentoonstellingen organiseren die volledig gewijd zijn aan fotografie en videokunst. Daarnaast zal het ook een internationaal centrum herbergen voor de restauratie van foto's en geregeld wetenschappelijke seminars organiseren. Kortom, het *Centro Ordóñez-Falcón de Fotografía* profileert zich van bij de start als hét voorbeeld bij uitstek van een "gespecialiseerde" privé-stichting die zich toespit op een specifieke discipline, maar tegelijk als katalysator heeft gediend voor allerlei culturele initiatieven van de overheid.

Iets totaal anders nu. De interdisciplinaire en experimentele aanpak (zowel functioneel, structureel als architecturaal) vinden ongetwijfeld een orgelpunt in de geschiedenis van de **Stiftung Insel Hombroich** in Neuss. Dit project kreeg zo'n twintig jaar geleden vorm dankzij de vastberadenheid van verzamelaar Karl-Heinrich Müller. Met de enthousiaste medewerking van zijn vrienden (de schilder Gotthard Graubner, de beeldhouwers Erwin Heerich en Anatol Herzfeld en de landschapsarchitect Bernhard Korte) stampte hij een multidisciplinaire, organische stichting uit de grond die volledig geïntegreerd is in het landschap. Het domein ging open in 1987 en werd geleidelijk uitgebreid. Vandaag beslaat het een oppervlakte van maar liefst 25 ha. In een twintigtal gebouwen wordt op een vrije en creatieve manier een bijzonder veelzijdige collectie voorgesteld. Daarbij prijken collages van Schwitters, doeken van Fautrier en reliëfs van Jean Arp in een boeiend scenografisch decor naast Khmer-beelden en Chinees grafmeubilair. Müller en Graubner zitten niet verlegen om chronologische sprongen en andere stijlbreuken, en tekenen samen voor de scenografie, waarbij Oud en Modern, Azië en Europa elkaar ontmoeten. De grote vrijheid waarmee de werken zijn opgehangen, weerspiegelen in zekere zin de vrijheid waarmee de bezoekers de

tentoonstelling kunnen benaderen en bezoeken. Er is immers geen vast traject uitgestippeld. Iedereen kan dus vrij van het ene paviljoen naar het andere gaan, volop indrukken opdoen en zich daarbij laten leiden door zijn impulsen en zijn intuïtie. De verschillende paviljoenen die Erwin Heerich ontwierp, houden het midden tussen sculptuur en architectuur (hij noemt ze trouwens liever *walk-in sculptures*). Op die manier ontdekt de bezoeker gaandeweg een landschap dat architect Bernhard Korte zijn natuurlijke karakter heeft teruggegeven. Korte vond het daarbij essentieel om een echte symbiose te bereiken tussen constructies, kunstwerken en natuurlijke omgeving, en zo gestalte te geven aan het ideaal van Cézanne: kunst in harmonie met de natuur.

De Stiftung Insel Hombroich nodigt momenteel tal van internationaal befaamde architecten uit als Per Kirkeby, Alvaro Siza, Raimund Abraham en Tadao Ando, om nieuwe gebouwen te ontwerpen. Dat is nodig, want het aanvankelijke project werd alweer uitgebreid. De Stichting maakte ook heel spontaan een opening naar de literatuur. Zo werd in het *Rosa Haus* - een oorspronkelijke 19de-eeuwse woning die aanvankelijk manuscripten herbergde van de bibliofiel Volkar Kahmen - de zetel ondergebracht van het Instituut voor Kunst en Literatuur. Ook hedendaagse muziek komt aan bod, met het *Insel Festival*, een biënnale die grotendeels gewijd is aan speciaal voor de gelegenheid geschreven composities. De aankoop in 1995 van de aangrenzende terreinen van de voormalige raketlanceerbasis van de NAVO versterkte die interdisciplinaire aanpak nog. Dit Raketestation heeft vandaag een nieuwe bestemming gekregen. Schrijvers, kunstenaars, musici en wetenschappers "in verblijf" kunnen elkaar hier ontmoeten in een gemeenschap die misschien niet altijd concrete doelstellingen nastreeft, maar zeker een ruime interessesfeer heeft. Een zeer treffend voorbeeld van de ambities van de Stichting is het *Field Institute*. Het opende in 2002 zijn deuren en wordt beheerd door de Japanners Tadashi Kawamata, Yuko Shiraiishi en Katsuhito Nishikawa. Het is gewijd aan interdisciplinaire projecten die de mode-, design, muziek- en plastische-kunstenwereld willen samenbrengen.

Het is in zekere zin verleidelijk om in het Insel Hombroich de emblematische en geslaagde poging te zien van een stich-

ting als *Gesamtkunstwerk*. Een stichting die op verschillende manieren, in haar interne en externe referenties - via de evolutie van haar organische architectuur, de diversiteit en de presentatie van haar collecties, de esthetische ontmoetingen die ze organiseert en de interdisciplinaire aanpak die ze volgt - een evolutieve, flexibele, multifunctionele en interactieve ruimte wil zijn.

We kunnen dus beter geen te beperkende etiketten kleven op kunststichtingen. Ook al volgen ze soms een diametraal tegengestelde benadering, toch willen ze uitgroeien tot en definiëren ze zich als "levende" centra die nuttig werk verrichten, een open blik op de kunstwereld nastreven en vaak een "andere" museologie belichamen, vol ontdekkingen, emoties en unieke esthetische inzichten. Om Karl-Heinrich Müller te parafraseren:

"Het eiland is overwegend vrouwelijk. Het creëert, verenigt, ondersteunt en verspreidt. Niets moet hier, alles kan ..."

Zeldzame plekken dus ...

1 Pierre Giannadda Stichting
 2 Maeght Stichting
 3 Beyeler Stichting
 4 André Kertész, *Distortion*, 1930, werk uit de Ordóñez-Falcón-collectie

1

2

3

4

5

*We verschansen ons zozeer in de ivo-
ren toren van ons kantoor dat het jaar soms
ongemerkt voorbijvliegt. De dagen, weken en maanden
volgen elkaar op, de tijd schrijdt voort en er lijkt niets nieuws
onder de zon. Toch zijn er hier en daar signalen waar we niet naast
kunnen kijken: natuurliefhebbers stellen tot hun vreugde vast dat de
bomen weer in hun lentetooi prijken, we genieten opnieuw van terrasjesweer,
Roland Garros en het festival van Cannes komen eraan, ... Geen twijfel mogelijk:
de winter is voorbij, de zomer staat voor de deur.*

*Het team van The Art Society is vastbesloten u met volle teugen te laten genieten van kunst
en cultuur, en werkt sinds enige tijd aan het programma voor het nieuwe seizoen. We willen u
gevarieerde en heerlijke cultuurgerechten voorschotelen en onthullen alvast een reeks ingrediënten
die het "menu 2004-2005" smaak en pit zullen geven.*

Het seizoen 2004-2005 van The Art Society wil gepassioneerde fijnproevers en amateurs op hun wenken bedienen. Het wordt deze zomer geopend met een bezoek aan een tentoonstelling over **Marcel Breuer** in het Centre international pour la ville, l'architecture et le paysage (het CIVA, internationaal centrum voor stad, architectuur en landschap). De tentoonstelling is een gezamenlijk initiatief van het CIVA en het Vitra Design Museum in het Duitse Weil am Rhein. Ze schetst de evolutie van een van de belangrijkste en vruchtbaarste designers en architecten van de 20ste eeuw. Marcel Breuer is inderdaad een van de zeldzame kunstenaars die met hun creaties een nieuwe manier van leven inluiden. Zijn stoelen in buisstaal, zijn Wassily-fauteuil, zijn Bauhaus-krukje: het zijn stuk voor stuk voorwerpen die ons dagelijks leven daadwerkelijk blijven beïnvloeden. Breuer ontpopte zich trouwens na de Tweede Wereldoorlog tot een baanbrekende architect. Deze tentoonstelling van het Vitra Design Museum benadrukt het grote belang van het oeuvre van Marcel Breuer, die vandaag eindelijk erkend wordt als een van de boegbeelden van het modernisme. Onze zoektocht naar de bronnen van de moderniteit eindigt met een exclusief bezoek aan de showroom van **Vitra** in Brussel, met op het menu: klassiek design, prototypes en petits-fours.

De maand september brengt ons naar Frankrijk. We beginnen met het Museum voor Kunst en Industrie van Roubaix, beter bekend als "la Piscine" ("het Zwembad"). In dit unieke art-decogebouw bevond zich vroeger, namelijk het stedelijk zwembad. Architect Jean-Paul Philippon vormde het om tot een schitterende locatie die een al even fascinerende collectie herbergt. Schilderijen, beelden, tekeningen, stoffen en keramiek: u kunt ze bewonderen tijdens uw rondgang langs de glasramen, het groot bad en de cabines, die allemaal een nieuwe bestemming kregen en omgetoverd werden tot heuse uitstallkasten voor deze waardevolle voorwerpen. Het bezoek aan deze unieke locatie eindigt met de intrigerende en enthousiasmerende tentoonstelling over de ontwikkeling van onze vijf zintuigen. We zetten onze ontdekkingstocht door Noord-Frankrijk voort met een bezoek aan het **Museum voor moderne kunst in Villeneuve d'Ascq** (bij Rijsel). Dit museum is befaamd om zijn waardevolle collecties hedendaagse kunst, zijn collectie *art-brut* werken en om zijn beeldenpark. Het wordt ook geprezen voor zijn degelijk aankoopbeleid dat gebaseerd is op twee pijlers: de erfenis van het kubisme in de hedendaagse kunst (collages, ongewone voorwerpen en materialen, ...) en de uiteenlopende antwoorden die de kunstenaars gaven op de vragen die in de jaren 1970 rezen rond diverse aspecten van de schilderkunst (statuut, uitdrukkingswijzen, structuren en middelen).

De maand oktober stelt uw zintuigen danig op de proef en doet u belanden in de bevreemdende, fascinerende wereld van **Anish Kapoor**. The Art Society nodigt u namelijk uit op een bezoek aan het Museum voor hedendaagse kunst van Le Grand-Hornu (het MAC's). U krijgt er een uitzonderlijke preview aangeboden in aanwezigheid van de kunstenaar himself. Moeten we deze geniale beeldhouwer uit Bombay nog voorstellen? U herinnert zich wellicht dat zijn Marsyas tijdens het project Unilever 2003 de gigantische turbinehal van het *Tate Modern* in Londen vulde. Een tentoonstelling van een plastisch kunstenaar als Anish Kapoor is een evenement in België. Bovendien sluit zijn aanpak aan bij het basisconcept van het museum dat Laurent Busine voor ogen had.

De wisselwerking tussen de expositieruimte en de tentoongestelde werken is daarbij essentieel. Meer nog: ze ligt aan de basis van het scheppingsproces van deze artiest.

Kapoor creëert immers naar eigen zeggen zelden een werk zonder te denken aan de plaats waar het zal worden tentoongesteld. De band tussen werk en omgeving is voor hem dan ook een cruciaal gegeven. Dit gebouw met zijn rijke geschiedenis is dus ideaal geschikt om een vrije dialoog op gang te brengen met zijn serene sculpturen als spiegel van zijn diepste innerlijk. Anish Kapoor zal namelijk verschillende werken speciaal creëren voor deze tentoonstelling.

1 Verner Panton, Cone chair, 1958

2 Werk van Alexander Calder voor het museum van Villeneuve d'Ascq

3 Anish Kapoor, Wave

4 Meg Stuart, Disfigure Study, 1991

5 Werk van Panamarenko in de inkomhall van Belgacom

Marcel Breuer,
publicitaire fotografie met
tuinmeubilair, Wohnbedarf AG
(Zürich), rond 1934

Concertgebouw,
Brugge

La Piscine,
Roubaix

Anish Kapoor,
Imagine Blue

November staat in het teken van dans en architectuur. Zo nodigen we u uit naar Brugge om er, in het prestigieuze kader van het **Concertgebouw**, de nieuwe choreografie mee te maken van **Meg Stuart**: *Forgeries, Love and other matters*. Meg Stuart wordt in 1965 geboren in New Orleans en maakt eind jaren 80 haar eerste choreografieën in New York. In 1991 kent ze haar eerste internationale succes met *Disfigure Study*, een stuk waarmee ze toert door Europa, de Verenigde Staten, Canada en Australië. In 1994 vestigt ze zich met haar gezelschap *Damaged Goods* in Brussel. In diezelfde periode begint ze samen te werken met plastische kunstenaars (dansinstallatie in het museum voor actuele kunst in Gent, een gemeenschappelijk project met videast Gary Hill op *Dokumenta* in Kassel, in samenwerking met de Amerikaanse artieste Ann Hamilton). Samen met Christine de Smedt en David Hernandez creëert ze ook *Crash Landing*, een improvisatieproject voor dansers, musici, videasten, geluidskunstenaars en ontwerpers. Rechtstaan, neerzitten, lopen, zich uitstrekken, luisteren, denken ... Meg Stuart slaagt er vandaag in om de essentie te onthullen van deze banale, stereotiepe, losse en herhaalde bewegingen, via een dans die het raderwerk van onze lichaamsmechaniek blootlegt. "Hoe houdt de mens zich staande als delen van zichzelf aan het wankelen gaan? Hoe gaan we om met wat er afsterft in onszelf?" Op die manier creëert ze zonder omhaal een taal die mijlener afstaat van het triomferende, sportieve, gezonde, harmonieuze lichaam. Een taal die "de pijn uitdrukt en wellicht ook het virus onder woorden brengt dat de spieren doet afsterven en het lichaam verminkt en doet verstarren". Het evenement wordt besloten met een architecturale rondleiding in dit schitterende theater en een inleiding op het ballet.

December is zoals gewoonlijk gul met geschenken. U wordt sowieso al flink verwend door Sinterklaas en door de kerstman, maar ook The Art Society legt u in de watten. Zo nodigt ze u uit om een van de mooiste collecties actuele kunst van België te bezoeken. **Belgacom Art**, opgericht midden jaren 90, schetst een overzicht van de belangrijkste kunststromingen die hun stempel hebben gedrukt op de voorbije vijftig jaar. De stichting is nog jong en richtte zich dan ook in de eerste plaats naar de eigenlijke actuele kunst. De leden van The Art Society worden ontvangen door zijn voorzitter, de heer Baudouin Michiels, en kunnen kennismaken met een collectie in volle opbouw die in de eerste plaats reactie wil uitlokken bij de toeschouwer. De hedendaagse kunstscheping biedt immers een subjectieve kijk op de wereld. Eigentijdse kunst kan niemand onverschillig laten en is een voortdurende bron van verwondering, bevraging, appreciatie en soms zelfs afwijzing. De collectie van **Belgacom Art** wil ons onderdompelen in die zo uiteenlopende gevoelswereld.

Het jaar 2005 begint met een uitstap naar Duisburg, in het betoverende kader van het **Lehmbruck Museum**. U krijgt ook voordrachten en bezoeken aan privé-collecties en aan een kunstenaarsatelier aangeboden. In een volgend nummer van The Art!cde verneemt u uiteraard alles over het tweede deel van het seizoen 2004-2005. We hopen stellig dat het nieuwe jaar heel wat ontdekkingen en magische momenten voor u in petto heeft, en hebben u er alvast een voorsmaakje van gegeven. De kunstwereld zal ons hoe dan ook blijven verbazen en ontroeren. Geef dus present deze zomer en stap mee in ons avontuur, zodat we samen met volle teugen kunnen genieten van een nieuw seizoen van The Art Society.

Diefstal van kunstwerken: er is nog hoop

Hoe kunt u uw kunstwerken beschermen tegen diefstal? Het probleem neemt toe, dus zijn preventie en actie geboden. De "klassieke" combinatie van een alarm-systeem en een verzekering op maat volstaat voor veel verzamelaars niet. Toch bestaan er verschillende soorten markeersystemen die een zeer doeltreffende aanvulling vormen op de bestaande systemen. Zichtbare codering werkt niet alleen ontradend, maar bevordert ook de opsporing van het kunstwerk als het ontvreemd wordt. We vroegen aan Jean-Marc Fontaine, directeur van Art Security, een bedrijf dat gespecialiseerd is in de beveiliging en markering van kunstwerken, om ons deze nieuwe technieken toe te lichten.

Het aantal kunstdiefstallen neemt fors toe. Door het veralgemeende gebruik van elektronische betalingen circuleert er veel minder contant geld, waardoor het kunstwerk een ander statuut heeft gekregen. Zo is het vandaag een van de belangrijkste waarden "in omloop". De toenemende "vraag" heeft heuse internationale netwerken doen ontstaan. Kunstdiefstal biedt deze criminele netwerken immers tal van voordelen: kunstwerken zijn zelden goed beveiligd, laten zich niet zomaar in een paar woorden beschrijven en behoren bovendien tot een nagenoeg onuitputtelijk patrimonium ...

Al die elementen maken het er alleen maar moeilijker op, gezien de aard van de informatie. Bij gebrek aan gecodeerde en gedigitaliseerde gegevens hebben de politiediensten gemiddeld drie maanden nodig om een onderzoek in te stellen en de informatie te doen circuleren. Volgens de Belgische Federale Politie wordt slechts 7 % van de 12.000 jaarlijks (aangegeven) gestolen kunstwerken teruggevonden! En een nog verbazender vaststelling: slechts de helft daarvan wordt uiteindelijk teruggegeven aan de eigenaar, omdat het verband niet wettelijk bewezen kan worden. Het Burgerlijk Wetboek bepaalt immers: "Met betrekking tot roerende goederen geldt het bezit als titel (art. 2279 al.1)". De eigenaar moet dus bewijzen dat het goed in kwestie van hem is. Dat valt niet mee, want vaak zijn de elementen die de kunstverzamelaar aanbrengt, niet verzoenbaar met de standaarden die de inlichtingendiensten hanteren: lange en ingewikkelde

1. 2. Het inbrengen van een elektronische chip is een efficiënt identificatiemiddel

beschrijvingen, soms met enkele foto's erbij van wisselende kwaliteit. Voor de leek die die informatie moet doorgeven, is het geen sinecure om die beschrijving te standaardiseren en de diefstal te klasseren in een bepaalde categorie. Wat moeten we dan zeggen van abstracte kunstwerken, waarvan de beschrijving des te moeilijker is en de vraag of het kunstwerk in kwestie vals of een kopie is, des te prangender? Het spreekt vanzelf dat dit de kwaliteit van de informatie en de snelheid van de informatiedoorstroming niet ten goede komt.

En toch bestaan er oplossingen. Art Security raadt aan om een aantal markeringen aan te brengen op het kunstwerk, als ontrading en tegelijk als onweerlegbaar eigendomsbewijs. Ze zijn allemaal zeer discreet en werden getest door het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK). Sommige zijn uiteraard onzichtbaar en onopspoorbaar. Toch moet er preventief een zichtbare markering aangebracht worden op het voorwerp. Dat kan gaan van een niet te verwijderen etiket op de rug van het schilderij tot andere spijstechnologieën, afhankelijk van de drager: onuitwisbare inkt, macrogravure met laser, microgravure met diamant ...

Pas dan volgt de fase van de onzichtbare markering: onuitwisbare inkt die opspoorbaar is met UV-stralen of inkt die gecodeerd is met synthetisch DNA (onopspoorbaar). Een combinatie van al die soorten markeringen is noodzakelijk om zich te wapenen tegen de vindingrijkheid van sommige helers. Op die manier kan het voorwerp correct geïdentificeerd worden, want de markering vormt voor het gerecht een afdoend bewijs en voor de politie een middel voor snellere recuperatie.

De originaliteit van deze oplossing schuilt hierin, dat het kunstwerk geïdentificeerd wordt op basis van één enkel nummer. Deze code is anoniem en verwijst naar het dossier waarin het kunstwerk beschreven wordt, zonder dat de eigenaar onmiddellijk geïdentificeerd wordt. Bij diefstal geeft Art Security, die dag en nacht bereikbaar is, de informatie door aan een netwerk van gespecialiseerde professionals die in contact zouden kunnen komen met het gestolen voorwerp: politie, gerecht, handelaars en veilinghuizen. De code is compatibel met de standaarden van de Schengen-zone en kan dus onmiddellijk ingevoerd worden door de politie. Dankzij die universele leessleutel hebben personen die niet noodzakelijk specialisten zijn (douanebeambten, politiemannen ...) gemakkelijker toegang tot gestandaardiseerde informatie.

Een dergelijke markering vervult dan ook verschillende functies: ontrading, preventie, codering, wettelijk bewijs, communicatiemiddel en zoekinstrument. De prijzen variëren van gemiddeld € 60 tot € 200, afhankelijk van de gevraagde diensten.

Meer informatie vindt u op: www.artsecurity.be

3 Sommige onuitwisbare inkten kunnen enkel onder UV licht gedetecteerd worden.

4 Zhang Huan, Family Tree n. 5, 2000, werk uit de Ordoñez-Falcón-collectie

Binnenkort ...
Een selectie in België
en de omliggende landen ...

Tijdens de zomermaanden kunt u in het **Museum van Elsene** de collectie logogrammen bewonderen van Christian Dotremont, verzameld door **Pierre Alechinsky**. In deze "woordtekeningen", die zo typerend zijn voor de medeoprichter van Cobra, vloeien schilderkunst en poëzie samen in een spontaan elan (van 9/6 tot 29/8, www.musee-ixelles.be).

Het **Museum voor Schone Kunsten van Doornik** wijdt een tentoonstelling aan **Marthe Wéry**. Die creëerde speciaal voor de gelegenheid monochrome werken die geïnspireerd zijn op de collectie oude kunst van het museum en op zijn gebouw, ontworpen door Horta (van 7/8 tot 31/10).

1

2

3

4

Het Museum voor moderne kunst van Parijs is tijdelijk gesloten wegens werkzaamheden. De tentoonstellingen hebben plaats "buiten de muren", in het **Couvent des Cordeliers**. Daar kunt u binnentreden in de feeëriekere wereld van **Annette Messager** (www.paris.fr/musees/MAMVP, van 11/6 tot 26/9).

Het **Centre Pompidou** plaatst l'Arte Povera in de kijker, met een tentoonstelling over **Giuseppe Penone**. Historische stukken prijken er naast recentere werken (www.centrepompidou.fr, tot 23/08). U kunt er ook een honderdtal abstracte schilderijen ontdekken van **Aurélie Nemours** (van 9/6 tot 27/9), en een reeks inkttekeningen op papier van **Pierre Alechinsky** (van 30/6 tot 27/9).

In de **Kunst- und Ausstellungshalle in Bonn** loopt nog altijd de zeer volledige overzichtstentoonstelling (130 werken van 1960 tot 2004) met schilderijen en beelden van **Georg Baselitz** (www.bundeskunsthalle.de, tot 8/8).

In Zürich pakt het **Kunstcentrum Daros** uit met een uitgebreid overzicht van het zestigjarige kunstparkoers van **Louise Bourgeois** (www.daros.ch, tot 29/8), terwijl in **Basel** het **Museum für Gegenwartskunst** het oeuvre belicht van **Louise Lawler** (www.mgkbasel.ch, tot 29/8).

In het Verenigd Koninkrijk moet u zich in het **Tate Modern** absoluut verdiepen in de stedelijke en desolate landschappen van **Edward Hopper** (www.tate.org.uk, tot 25/9). Verder stelt dit prestigieuze huis een tachtigtal werken tentoon van de Antwerpse kunstenaar **Luc Tuymans**. Het gaat hier ongetwijfeld om de belangrijkste internationale tentoonstelling die ooit werd gewijd aan deze Belgische kunstenaar (van 23/6 tot 26/9).

In het **Tate Britain** geeft de tentoonstelling **Art and the 60's** een goed beeld van de diversiteit van de Britse kunstwereld in de jaren 60, met werk van David Hockney, Richard Hamilton, Peter Blake, Bridget Riley, Anthony Caro ... (www.tate.org.uk, van 30/6 tot 3/10).

De **Serpentine Gallery** toont een selectie sculpturen, foto's en tekeningen van de Mexicaanse kunstenaar **Gabriel Orozco** (van 1/7 tot 30/8, www.serpentinegallery.org).

Ten slotte vermelden we nog dat de Spaanse stad **Donastia - San Sebastian** dit jaar de vijfde editie organiseert van de **Hedendaagse-kunstbiënnale Manifesta**, met als tentoonstellingscommissarissen Massimiliano Gioni en Marta Kuzma (www.manifesta.es, van 11/6 tot 30/9).

1 Giuseppe Penone, Aardeschemeringen, 2000-2003 – 2 Giuseppe Penone aan het werk terwijl hij een cedar schaaft, 2003 – 3 Aurélie Nemours, Face I, 1971 – 4 Pierre Alechinsky, Effets de manche, 2001 – 5 Georg Baselitz, Clown, 1981 – 6 Georg Baselitz, Sonderling, 1993 – 7 Georg Baselitz, Foto von gestern, 2002 – 8 Gabriel Orozco, Black Kites (Papalotes negros), 1997 – 9 J. Alexander, African Adventure, 1999-2000 (detail) – 10 Thomas Schütte, Große Geister, Nr. 4 und Nr. 5, 1999 – 11 Alexander Calder, Vertical Foliage, 1942 – 12 Joan Miró, Muurschildering voor het Terrace Plaza Hotel van Cincinnati, 1947 (detail).

En verder:

SMAK, (www.smak.be): Sam Durant, tot 5/9.

MAC's, Hornu (www.mac-s.be): Jean-Luc Mylayne, van 4/7 tot 26/9.

Kunstmuseum Wolfsburg (www.kunstmuseum-wolfsburg.de): Olafur Eliasson: Light Works 1991-1994, tot 5/9.

Museum Kunst Palast, Düsseldorf (www.museum-kunst-palast.de): Afrika Remix. Contemporary art of a continent, van 24/7 tot 7/11.

K21. Kunstsammlungen Nordrhein-Westfalen, Düsseldorf (www.kunstsammlung.de): Thomas Schütte. Kreuzzug, tot 19/9.

Kunstmuseum Bern (www.kunstmuseumbern.ch): Balthasar Burkhard, tot 24/10.

Kunstmuseum Basel (www.kunstmuseumbasel.ch): Schwitters – Arp, tot 22/8.

Fondation Beyeler, Basel (www.beyeler.com): Calder – Miro, tot 5/9.

GEM, Museum of Contemporary Art, Den Haag (www.gem-online.nl): Chen Zhen – Dancing Body / Drumming Mind, tot 15/8.

The Art Society, Seizoen 2004 - 2005

Net zoals hedendaagse kunst niet in vakjes denkt, staat ook het kunstprogramma 2004 - 2005 van The Art Society open voor andere disciplines, zoals design en dans. Laat u dus verleiden...

Donderdag 12 augustus 2004. Bezoek aan de tentoonstelling over Marcel Breuer in het CIVA, gevolgd door een exclusief bezoek aan de Vitra-collecties in Brussel.

Vrijdag 17 september 2004. Daguitstap naar Noord-Frankrijk, met bezoek aan «la Piscine» in Roubaix en aan het Museum voor moderne kunst in Villeneuve d'Ascq, dat bekend staat om zijn rijke collectie en zijn degelijk aankoopbeleid (datum onder voorbehoud).

Woensdag 29 september 2004. Voordracht door Robert Hiscox (nocturne).

Vrijdag 22 oktober 2004. Uitzonderlijke nocturne, als vooruitblik op de tentoonstelling over Anish Kapoor in het Museum voor hedendaagse kunst van Le Grand-Hornu (het MAC's), in aanwezigheid van de artiest en van museumdirecteur Laurent Busine. Anish Kapoor zal speciaal voor deze tentoonstelling verschillende stukken creëren.

5 6

8 9 10 11 12

Zaterdag 13 november 2004. Dansspektakel in het Concertgebouw in Brugge: *Forgeries, Love and other matters*, de nieuwste choreografie van Meg Stuart en van haar gezelschap *Damaged Goods*. Vóór de voorstelling geven architecten Paul Robbrecht en Hilde Daem een architecturale rondleiding in dit schitterende theater.

Donderdag 9 december 2004. Bezoek aan de collectie van *Belgacom Art*, één van de mooiste verzamelingen hedendaagse kunst van België, in gezelschap van de voorzitter van de stichting, de heer Baudouin Michiels (nocturne).

Januari 2005. Voordracht. Thema nog te bepalen.

Februari 2005. Uitstap naar Duisburg, in het betoverende kader van het Lehbruck Museum.

Maart 2005. Bezoek aan een aantal kunstenaarsateliers.

April 2005. Bezoek aan een aantal opmerkelijke privé-collecties.

Mei 2005. Nog te bepalen.

Meer informatie over deze artiesten en instellingen vindt u in de rubriek < Binnenkort >, op pagina 8 en 9. Onder voorbehoud van eventuele wijzigingen.

The Art Society biedt haar leden het hele seizoen door unieke en exclusieve ontmoetingen aan. Terwijl de meeste activiteiten voorbehouden worden aan de leden, zijn een beperkt aantal events toegankelijk voor een breder publiek.

< Om lid te worden van The Art Society volstaat het de bijgevoegde antwoordkaart in te vullen >

Redactiecomité:

Séverine Delen
Aurore De Winter

Hebben meegewerkt aan dit nummer:

Natascha Van Deun
Emmanuel Lambion
Jean-Marc Fontaine
Edouard Vouet

Design en lay-out:

Irena Degryse

Productie:

ING Marketing Communication

Beeldmateriaal:

Beeldmateriaal bestemd voor promotioneel gebruik door de pers, behalve p. 2-3: © Archief Durand-Ruel; p. 6: Panamarenko; courtesy Galerie Isy Brachot, Brussel; p. 7: Breuer; foto Hans Finsler, © artistiek fonds Hans Finsler. The Art Society heeft geprobeerd haar verplichtingen t.o.v. alle rechthebbenden te vervullen. De rechthebbenden die menen dat hun rechten desalniettemin onvoldoende zijn verdedigd, worden verzocht contact op te nemen met The Art Society.

The ART'ICLE

Directrice:

Séverine Delen

Beheerraad:

Guy de Marnix
Noël Dor

Erecomité:

Geert Behaegel
Lieven Declerck
Sophie Lammerant-Velge
Hélène Mairlot
Chantal Pirlot

Emmy Tob

Contactadres:

The Art Society
Sint-Michielswarande 60
1040 Brussel
www.theartsociety.be
info@theartsociety.be
02 738 3997

Verantwoordelijk uitgever:

Guy de Marnix
Sint-Michielswarande 60
1040 Brussel

The Art Society is een vereniging van kunstkenner en -verzamelaars, een uitwisselingsplatform voor ontmoetingen en discussies.

Ze organiseert bezoeken aan tentoonstellingen van moderne en hedendaagse kunst, in België en buitenland.

Ze houdt ook geregeld conferenties en biedt haar leden een breed gamma van diensten: fiscaal, juridisch en verzekeringsadvies, vermogens- en erfplanning, waardebeoordeling en expertise van kunstwerken.

The Art Society is een partnership van ING Private Banking, Christie's, Hiscox en Jaguar.

